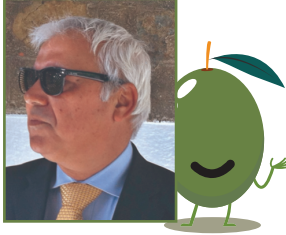

Mimare Fatih Bayraktaroğlu

Uluslararası Tarım Turizmi Operatörleri
Birliği (ATOI) Türkiye Temsilcisi,
Agri Tours Turkey-Infotur Turizm Sey. Ltd.
Şti. ANTALYA

Zeytin, Turizm, Zeytin Turizmi

Merhabalar,
Yoğun çabalardan sonra sizlerle buluşan bu derginin uzun soluklu bir yayın hayatı olmasını ve sizlerle bu keyifli yolculuğu sağlıklı içinde sürdürebilmeyi diliyorum ve hepinize saygılarımı sunuyorum.

Konumuz tahmin edebileceğiniz gibi zeytin ve turizm... Zeytin hakkında elbette ki burada bulunan uzmanların, akademisyenlerin ve sektör önderlerinin yanında benim bir şey yazmam komik olur sadece. Ama konu zeytin ve turizm, yani kısaca zeytin turizmi ise sanırım ki benim de üç beş söz söyleme hakkım vardır diye düşünüyorum.

Zeytin turizmi oldukça kapsamlı olmasına rağmen, ülkemizde henüz tam olarak yerleşmiş bir kavram değil. Birçok noktadan hareketle ele alıp işlememiz, sonuçlar çıkarmamız ve önerilerde bulunmamız gereken bir kavramdır. Ben de olabildiğince sade bir şekilde ele alarak bu sohbeti sizlerle yürütmek istiyorum. Hemen daha başında bir tanım ile yola çıkalım: Zeytin turizmi tarım turizmi kapsamında ele alınan ve özel ilgi turizmi kategorisinde en değerli başlıklardan biridir ve uluslararası turizm literatüründe "oleo tourism" olarak ifade edilir.

Oleo tourism tanımı gene kendisi gibi ülkemizde oldukça yeni sayılabilecek "tarım turizmi"nin çok önemli bir parçasıdır. Tarım turizmi kavramı nedir denirse de uluslararası literatürde agritourism veya agrotourism şeklinde bulabilirsiniz.

Birbiri ile oldukça yakın duran ve çoğu zaman birbirinin yerine de kullanılan, farklı yerlerde farklı tanımlara sahip birkaç turizm türünden daha bahsetmek gerekir. Şöyle ki; kırsal turizm, ekoturizm, yeşil turizm, gastronomi turizmi, doğa turizmi, yayla turizmi, çiftlik turizmi, köy turizmi ve buna benzer daha bir düzine kadar tanım söz konusudur.

Henüz bu kavram kargaşasına, uluslararası anlamda kabul görmüş ve uygulanan bir standart gelmemiştir. Bütün bunları bir başka yazıda ele almak üzere sadece tarım turizmine ilişkin kendi tanımımı belirtip zeytin turizmi konusuna dönmek isterim.

Tarım turizmi, tarım endüstrisinin bütün sektörlerini, unsurlarını, paydaşlarını ve bileşenlerini; bunların fiziki ve fikri ürünlerini, hizmetlerini tanıtmak, geliştirmek, değerlendirmek amacıyla ve turizm genel kuralları içinde bunlara yönelik her türlü turizm faaliyetini düzenleyen, uygulayan ve bunun için gereken hizmetleri sunan bir turizm türüdür.

UNESCO 2010 yılında zeytinin insanlığın somut olmayan mirası olarak ilan etmiştir. Bunun anlamı şudur; zeytin insanlığın ortak kültürel mirasıdır. Öyleyse zeytin sadece tarımsal bir ürün değildir, ayrıca kültürel bir değerdir. Bu amaçlarla koruma çalışmaları, eğitim çalışmaları ve gelecek nesillere aktarılması için de gerekli olan çalışmalar özellikle yapılmalıdır.

İşte tam bu noktada zeytin ile turizm kesişirler ve zeytin

turizmin özel bir alanı haline gelir. Doğal olarak bu kapsamda yapılacak her çalışma zeytin turizmi-oleo tourism- adını alacaktır.

UNWTO (Birleşmiş Milletle Dünya Turizm Örgütü) 2020 yılını Turizm ve Kırsal Kalkınma Yılı ilan etmiştir. Kırsal kalkınmanın temelinde tarım olduğunu, ülkemiz tanımının en değerli birkaç ürününden birinin zeytin olduğunu ele alırsak zeytin turizminin apayrı bir önem arz ettiğini görürüz.

Tüm dünya olarak 2020 yılının başından itibaren içinde bulunduğumuz Covid-19 Pandemisi bize şunları öğretti: Tarım, gıda, sağlıklı beslenme, ekosistemin dengesi ve yaşamda kalabilmek çok değerlidir; ayrıca evimiz dediğimiz dünyanın baş etmek zorunda olduğu birçok sorun ve bunlara bağlı krizler çözüm beklemektedir. Bütün bunların çözümü de doğayla barışık ve bütünleşmiş bir yaşam sürmemiz gerektiğidir. Ben merkezci yaşam yerine biyomerkezi bir yaşam felsefesi yoksa yaşama şansımız yoktur.

Sadece bu noktadan hareketle bile zeytin turizminin ne denli sorumluluk gerektiren bir çalışma alanı olduğunu görebiliriz.

Zeytin turizmi tanımına biraz daha yakından bakalım şimdi de...

Zeytin turizmi başlıkları nelerdir diyecek olsak hemen zeytin hasadı, zeytinyağı tadımı, zeytinyağı fabrikaları, zeytin/yağı müzeleri, zeytin ürünleri yapımı, zeytinyağı yemekler ve belki size komik gelecek ama yağlı güreşler... Evet, bütün bu başlıklar altında zeytin turizmi yapmak mümkündür.

Zeytinyağı turizmi konusunda kabul gören tanımlardan biri de şudur:

Zeytinyağı turizmi, zeytin yetiştiriciliğinin ziyaretçilere açık bir şekilde gerçekleştirilmesi veya zeytin ve zeytinyağı ile ilgili yiyecekleri satma, yerinde ziyaret hizmeti, konaklama gibi hizmetleri birleştirerek çeşitli aktivitelerin yapılması şeklinde gerçekleştirilir (Alonso, Northcole 2010).

Zeytinyağı turizmini arz edebilmek için gereken unsurlar ise zeytinyağı müzeleri, tarım işletmeleri, festival ve etkinlikler, eğitim ve çalıştaylar, satış mağazaları ve fuarlardır.

Zeytinyağı turizminin gelişebilmesi için sorumluluk alması gereken paydaşlar ise bakanlıklar, yerel yönetimler, eğitim kurumları, üniversiteler, tarım işletme ve işletmecileri, zeytin üreticileri, denekleri, birlikleri, kooperatifleri ve elbette yerel halktır.

Mevcut durumu ele alacak olursak, maalesef ülkemizde zeytin turizmi anlamında programlı, örgütlü, düzenli bir eylem söz konusu değildir. Şurada burada münferit kurum ve kişilerin yaptıkları sayılmazsa zeytin turizmi olgusundan bahsetmek mümkün değildir. Hem tarımsal ürün olarak zeytin üretiminde, hem zeytinyağı üretiminde ve diğer katma değerli ürünler anlamında ve en son olarak da zeytin turizmi anlamında dünya ölçeğinde bulunduğumuz nokta bize yakışmıyor. Mevcut koşullarda bile gösterilecek küçük çabalarla çok daha iyisini yapabiliriz.

Bu konuda söyleyecek çok sözümüz, yapılacak çok işimiz var.

Burada bütün bunları ele alıp fikir üretmeye hep beraber devam edeceğiz.